

การเกิด

2

ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล และ รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา วาฬพัตนวงศ์
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

“เด็กเกิดในประเทศไทยลดลงเหลือปีละ 7.6 แสนคน จากที่เคยสูงถึงกว่าล้านคน เมื่อ 30 ปีก่อน ขณะที่คนไทย ตายปีละ 4 แสนกว่าคน ช่องว่างคนเกิด คนตาย ลดลงเร็วมาก”

“เดี๋ยวนี้ เด็กเกิดในประเทศไทยน้อยลง” “เด็กรุ่นใหม่ ไม่ค่อยอยากแต่งงาน พวกที่แต่งงานแล้วก็มักกัน น้อยลง” “แต่ก่อนเข้าไปในหมู่บ้านก็จะได้ยินเสียงเด็กร้อง กะจ๋องอแง เดี๋ยวนี้ หมู่บ้านเงียบ มีแต่คนแก่”

คำพูดต่างๆ เหล่านี้ สะท้อนภาพภาวะเจริญพันธุ์ ของประเทศไทยที่ลดต่ำลงอย่างรวดเร็วในรอบ 20-30 ปี ที่ผ่านมา ในช่วงปี 2506-2526 ประเทศไทยมีจำนวน เด็กเกิดมากเกินกว่าล้านคนในแต่ละปี ที่เรียกว่า “คนรุ่น เกิด (เกิน) ล้าน” หลังจากนั้น จำนวนเด็กเกิดได้ลดลง จนเหลือเพียง 7 แสน 6 หมื่นราย ในปี 2553 มี แนวโน้มว่าจำนวนเด็กเกิดแต่ละปีอาจจะลดลงเหลือ ไม่ถึง 7 แสนคน ในอีก 20 ปีข้างหน้า

ในอดีตเมื่อ 40-50 ปีก่อน ผู้หญิงไทยคนหนึ่งมี บุตรเฉลี่ยตลอดวัยเจริญพันธุ์ของตนมากถึง 6 คน จำนวน บุตรเฉลี่ยนี้ได้ลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงปัจจุบันนี้ ผู้หญิง ไทยมีบุตรเฉลี่ยเพียงแค่ 1.6 คนเท่านั้น ซึ่งเป็นอัตรา เจริญพันธุ์ต่ำกว่า “ระดับทดแทน” คือ สตรีคนหนึ่ง มีบุตรเฉลี่ยตลอดวัยมีบุตรของตนน้อยกว่า 2 คน ซึ่งเป็น จำนวนที่จะทดแทนพ่อและแม่

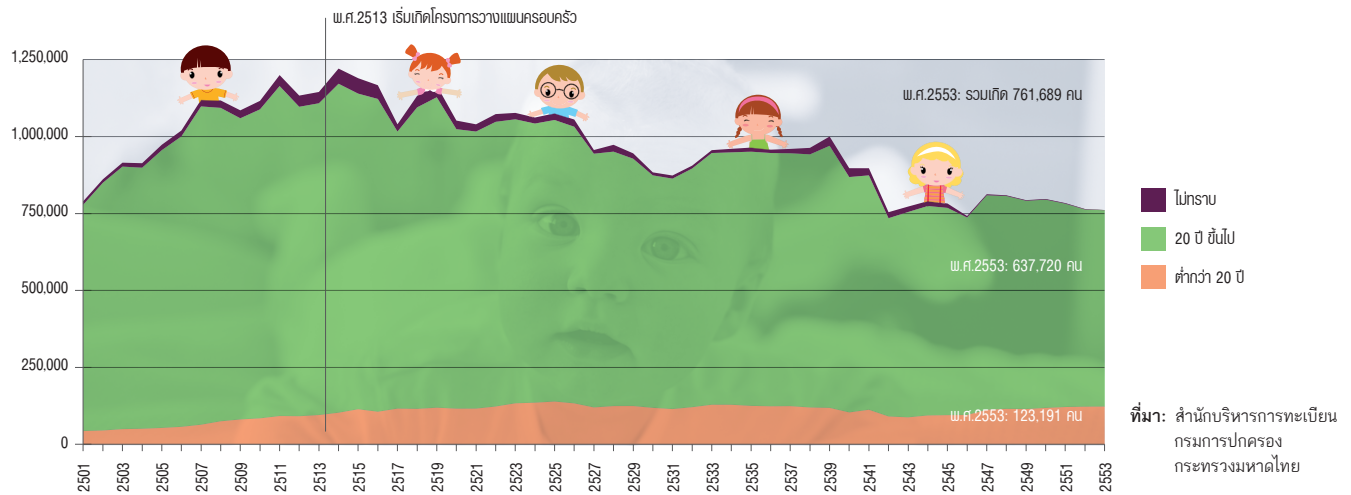
อย่างไรก็ตาม แม้อัตราเจริญพันธุ์รวมของผู้หญิง ไทยจะต่ำกว่าระดับทดแทนแล้ว แต่ประชากรไทยก็ยัง เพิ่มขึ้นทุกๆ ปี แม้แต่ละปีจะมีเด็กเกิดไม่ถึง 8 แสนคน แต่ก็ยังมากกว่าจำนวนคนที่ตายไปปีละ 4 แสนกว่าคน

สาเหตุสำคัญที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ของ ประเทศไทยลดลง คือ คนรุ่นใหม่ไม่แต่งงาน แต่งงาน สตรีไทยมีสถานภาพสูงขึ้น ทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทำให้ อัตราส่วนของสตรีรุ่นใหม่ที่ไม่แต่งงานเพิ่มสูงขึ้น คู่สมรส ที่แต่งงานแล้วในปัจจุบัน ก็มีความต้องการจำนวนบุตร ที่น้อยลง การวางแผนครอบครัวเป็นเรื่องที่ปฏิบัติกัน ทั่วไป ทั้งควบคุมจำนวนบุตรให้น้อยลง และเว้นระยะ การมีบุตรตามที่ปรารถนา

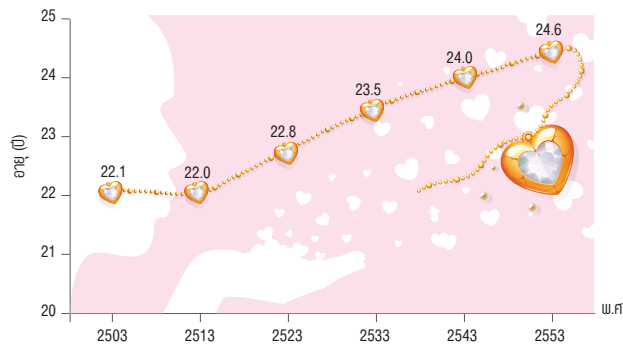
ประเทศไทยจึงต้องให้ความสนใจ “ต่อคุณภาพ ของการเกิด” มากกว่า “ปริมาณการเกิด” แล้ว

จำนวนการเกิดในประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มอายุมารดา พ.ศ. 2501-2553

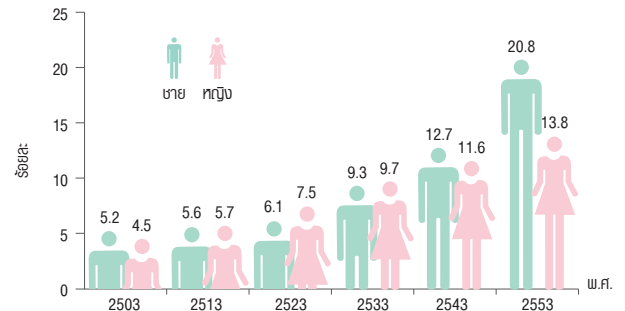

อายุเฉลี่ยเมื่อแรกสมรสของสตรีไทย พ.ศ. 2503-2553

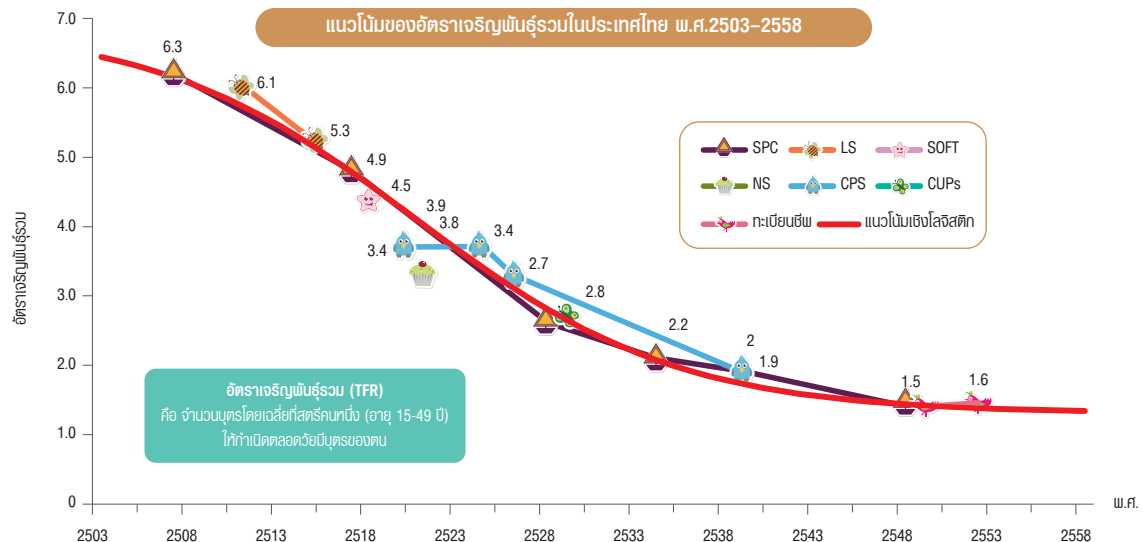
ที่มา: สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2503, 2513, 2523, 2533, 2543 และ พ.ศ. 2553 (รายงานผลล่วงหน้า)

สัดส่วนชายหญิงที่ยังไม่แต่งงานในกลุ่มอายุ 30-49 ปี

ที่มา: สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2503, 2513, 2523, 2533, 2543 และ พ.ศ. 2553 (รายงานผลล่วงหน้า)

แนวโน้มของอัตราเจริญพันธุ์รวมในประเทศไทย พ.ศ.2503-2558

ที่มา: Prasartikul, P.; Vapattanawong, P.; Thongthai, V. 2011.

หมายเหตุ:

SPC = การสำรวจการเปลี่ยนแปลงประชากร (Survey of Population Change)

LS = การศึกษาในระยะยาว (Longitudinal Survey)

SOFT = การสำรวจภาวะการเจริญพันธุ์ในประเทศไทย (Survey of Fertility in Thailand)

NS = การสำรวจทั่วประเทศ (National Survey)

CPS = การสำรวจความชุกของการคุมกำเนิด (Contraceptive Prevalence Survey)

CUPS = รูปแบบของการคุมกำเนิดในประเทศไทย (Contraceptive Use Patterns in Thailand)

ทะเบียนชีพ = เป็นการคำนวณจากการจดทะเบียนการเกิดในปี พ.ศ.2552